

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים ... פסולה.....1
- ב. מחשבין מעבודה לעבודה.....2
- ג. וילפינן חוץ מפנים.....4
- ד. השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים הרי אלו זבחי מתים שחטה ואח"כ הישב עליה ... ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר.....4
- ה. הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת ... אם מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט 6
- ו. הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני בהן הרי אלו אוכלין בתרומה ... שזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח 8
- ז. השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות שחיטתו פסולה.....9

דף לט.

א. השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים ... פסולה

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ס: וע"ז דף לד: וזבחים דף י. שהשוחט לשם¹ עבודה זרה שאמר בשעת שחיטה ששחיטתו תהיה לעבודה זרה² הרי

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד ד א
² שמלה חדשה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

זה תקרובת עבודה זרה, וזבחי מתים מקרי ואסורה בהנאה. והוא הדין אם אמר ששוחט לשיתוף, לשם שמים ודבר אחר, נמי שוחט לעבודה זרה מקרי³.

אפילו מחשב⁴ לעבודה זרה ולא הוציא בשפתיו אסורה, וכל שכן אם ישא הוכחה למחשבתו, כגון שרבוצה לפני עבודה זרה להקריבה, ובא גוי או מומר ושחטה סתמא, הוה ליה כאלו פירש שלעבודה זרה שחטה.

אפילו לא חישב לעובדה בשחיטה זו, אלא חישב בשעת שחיטה לזרוק דמו או להקטיר חלבה או בשרה⁵ לע"ז, הרי זה זבחי מתים ואסורה בהנאה⁶, שכל מה שמפגל בקדשי פנים אם עושה כן לע"ז הרי זה זבחי מתים.

ודוקא אלו⁷, הוה עבודה גבי עבודה זרה⁸, שחיטה, דכתיב (שמות לב פסוק ח) וַיִּזְבְּחוּ לוֹ. זריקה, דכתיב (תהלים טז פסוק ד) בַּל אֶסֶף נְסֻכֵיהֶם מִדָּם. קטור, דכתיב (דברים לב פסוק לח) אֲשֶׁר חָלַב זִבְחֵימוֹ וגו'. אבל אם חשב בשחיטה לקבל הדם או להוליך הדם לשם עבודה זרה, ולא להקריבו לפניו, לא נאסרה הבהמה.

ב. מחשבין מעבודה לעבודה

כבר התבאר במסכת זבחים דף ט: שחטאת ששחטה לשמה⁹, וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה הרי זו פסולה, וכן אם קיבל או הוליד

³ שמ"ח שם.

⁴ שם

⁵ שמ"ח שם ב

⁶ מסתברא דאפי' לא זרק ולא הקטיר כיון שחשב לעשות כן נאסרו וכ"כ ז"ל וידוע דבע"ז אפי' מחשבה להודיה דיינינן ליה כמעשה דלמען תפוס את בית ישראל בלבם כתיב. מעשה רקח על הרמב"ם הלכות שחיטה פרק ב הלכה טו.

⁷ דע דבעכו"ם לא כתיב אלא ג' עבודות דהיינו שחיטה וזריקה והקטרה ולפיכך אינה נפסלת בשחיטה אלא אם כן חישב בשעת שחיטה לזרוק דמה או להקטיר חלבה לעכו"ם אבל אם חישב לעבודות אחרות לא פסלה. ולדעת רש"י בפרק השוחט דף ל"ט [ע"ב ד"ה חולין] זריקה דמירא מהקטרה לענין זה שאם אחר שחיטה חישב לזרוק דמה לעבודה זרה פסל את הבשר מה שאין כן בהקטרה, ובתוספות [ד"ה מקום] הקשו על זה ובסוף דבריהם גם כן העלו דמירא זריקה מהקטרה לענין אחר דהיינו שאם זרק מקצת דם נאסר כל הדם אף על גב דבהמה לא מתסרא מה שאין כן בהקטרה. וגם זה אינו נכון. והעיקר כמו שכתבו הרשב"א [שם בחידושי ד"ה הכי קאמר] והר"ן [שם ה, א ד"ה מתני' השוחט לעכו"ם] דזריקה והקטרה שוין ודוקא בקדשים דלא מיתכשרי אלא בד' עבודות הדין נותן שאף בהם תפסול המחשבה את הזבח, אבל בחולין שאין הכל תלוי אלא בשחיטה כיון שנשחטו הותרו ואינן חוזרין ונאסרין עד כאן, וכן עיקר. פר"ח שם

⁸ שמ"ח שם

⁹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

לזרוק שלא לשמה, הרי זו פסולה. לפי שמחשבין מעבודה לעבודה¹⁰, וזאת המחשבה שחשב בשעת השחיטה, כאילו חשבה בשעת זריקה¹¹ ולפיכך פסולה.

אבל אם שחט לשמה ע"מ לקבל שלא לשמה או להוליך שלא לשמה וכן אם חשב מקבלה להולכה לאו כלום הוא ואינו פוסל¹².

וכן שוחט או מקבל מוליך או זורק ע"מ להקטיר שלא לשמה אינו כלום שהרי גם בהקטרה עצמה אין פוסל מחשבת שלא לשמה¹³.

וכן גבי פסח כבר התבאר במסכת פסחים דף ס. שאם שחט את הפסח במחשבת לשמה¹⁴, וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה וכן אם קיבל או הוליך לזרוק שלא לשמה, הרי זו פסולה. לפי שמחשבין מעבודה לעבודה, וזאת המחשבה שחשב בשעת השחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה ולפיכך פסולה.

אבל אם שחט לשמה ע"מ לקבל שלא לשמה או להוליך שלא לשמה וכן אם חשב מקבלה להולכה לאו כלום הוא ואינו פוסל¹⁵.

וכן שוחט או מקבל מוליך או זורק ע"מ להקטיר שלא לשמה אינו כלום שהרי גם בהקטרה עצמה אין פוסל מחשבת שלא לשמה¹⁶.

¹⁰ דדוקא משחיטה לזריקה מחשבין אבל משחיטה לקבלה לא דהא מפיגול יליף לה ופיגול לא הוי במחשבה דשחיטה לקבלה וכן ק"ו דרב אשי דיליף משינוי בעלים לא הוי אלא משחיטה לזריקה. ודע דלאו דוקא משחיטה לזריקה דה"ה מקבלה לזריקה או מהולכה לזריקה. ולא מעטו התוס' אלא מחשב מעבודה לעבודה שאינה זריקה אבל מחשב באחת משלש עבודות לזריקה מחשבין דומיא דפגול ומ"מ שם

¹¹ נראה בעיני פשוט, דאף דמחשבין מעבודה לעבודה בפיגול לכ"ע, היינו אם חשב בעת שחיטה ע"מ לזרוק חוץ לזמנו, דבא הפסול בזריקה או בעבודה האחרת, אבל אם חשב בשעת שחיטה ע"מ לזרוק לאכול חוץ לזמנו, כפי הא לא מיפסל לכ"ע, ודוקא בשוחט ע"מ לזרוק שלא לשמו מחשבין לר"י, דבעת הזריקה נגמר הפסול, דנזרק שלא לשם אותו זבח, וכן בכולם, משא"כ אם שחט במחשבת זריקה על מנת לאכול חוץ לזמנו, ולא שחשב בעת השחיטה לאכול חוץ לזמנו הוא לא חשב כלל על מחשבת פיגול, ואם האכל יאכל כתיב, שמחשב במחשבת אכילה, וז"ב לדעתו. או"ש שם

¹² תוס' זבחים ט ד"ה מחשבין ומל"מ שם י ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קנ סעיף יז

¹³ אף על גב דישנו בפיגול, משום דלשמה לא שייך רק עד אחר הזריקה.

¹⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה י

¹⁵ תוס' זבחים ט ד"ה מחשבין ומל"מ שם י ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קנ סעיף יז

¹⁶ אף על גב דישנו בפיגול, משום דלשמה לא שייך רק עד אחר הזריקה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן בכל הקרבנות הדין כנזכר לענין שלא יעלו לבעלים לשם חובה¹⁷.

י"א¹⁸ שמחשבת שינוי בעלים אינו פוסל אלא במחשב באחת מהעבודות לזרוק בשינוי בעלים, אך אם לא חישב לזרוק בשינוי בעלים אינו פוסל. וי"א¹⁹ שאם חישב בכל אחת מהעבודות שעושה את הפסח לשם בעלים אחרים, גם אם לא חישב על הזריקה פסול, אך אם חישב עבודה מסויימת חוץ מזריקה תהיה לשם בעלים אחרים. כגון כששוחט שהשחיטה תהיה לשם בעלים אחרים, אינו פוסל וכן בקבלה וכן בהולכה.

ג. וילפינן חוץ מפנים

השוחט את²⁰ הבהמה לזרוק דמה לעכו"ם או להקטיר חלבה לעכו"ם²¹ הרי זו אסורה, שלמדין מחשבה בחוץ בחולין ממחשבת הקדשים בפנים, שמחשבה כזו פוסלת בהן כמו שיתבאר בהלכות פסולי המוקדשין.

דף לט:

ד. השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים הרי אלו זבחי מתים שחטה ואח"כ חישב עליה ... ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר

¹⁷ תורת הקדשים ז. אות ת

¹⁸ תוס' זבחים ב משום דשינוי בעלים לא שייך אלא בכפרה וכפרה לא הוי אלא בזריקה. עיין מ"מ שם ה"א

¹⁹ הרמב"ם שלא חילק ומובאת מחלוקת זו בליקוטי הלכות זבחים ז. בזבח תודה ד"ה ומה במקום ובתורת

הקדשים ב: אות ג

²⁰ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ב הלכה טו

²¹ וכתבו המפרשים דוקא בשחשב לזרוק את דמה או להקטיר את חלבה אבל חשב בשחיטתה לקבל דמה או להוליך דמה לא מיפסלה בהולכה או בקבלה דהולכה וקבלה לע"ז לאו כלום נינהו דבקדשים היינו מעמא דפסלה מחשבת קבלה והולכה משום דכיון דמצות הזבח נינהו חשיבי מעשה אבל בע"ז לאו כלום הוא. וכתב הרא"ה ז"ל ומ"מ אם קבל להוליך לשם ע"ז באכילה אסור וגם מה שישחוט מכאן ואילך אפילו לשם דבר כשר אסור כשחיטת מומר לע"ז. מ"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מה שהתבאר שהשוחט לשם²² עבודה זרה אפילו לא חישב לעבודה בשחיטה זו, אלא חישב בשעת שחיטה לזרוק דמו או להקטיר חלבה או בשרה²³ לע"ז, הרי זה זבחי מתים ואסורה בהנאה²⁴,

אולם אם לא שמענוהו²⁵ חושב בשחיטה כלום, רק אחר השחיטה אמר שדעתו לזרוק הדם לעבודה זרה או להקטיר לעבודה זרה, אף על פי שלא קיים מחשבתו ולא זרק כלום, מכל מקום הואיל ופקר לומר כן, חיישינן שמא לשם זה שחטה, והרי זה אסורה בהנאה מספק²⁶.

ולא ביארו לנו רבותינו גבול בזה, אם אומר בן אחר השחיטה סמוך²⁷ או מופלג ועד כמה, לכן נראה שכל זמן שהדם או החלב קיים בידו והוא אומר שדעתו לזרוק או להקטירו לעבודה זרה, חיישינן למפרע על השחיטה.

וכל שכן אם זרק מדמה או הקטיר מחלבה אחר כך לעבודה זרה שנאסרה למפרע מחששא הנזכר.

אבל אם השוחט לא חשב כלום ובא אחר וזרק דמה או הקטיר חלבה לעבודה זרה, לא נאסרה הבהמה כי אם אותו מקצת הדם שזרק או חלב שהקטיר²⁸ מטעם תקרובת.

²² שו"ע ונו"כ יו"ד ד א

²³ שם"ח שם ב

²⁴ מסתברא דאפי' לא זרק ולא הקטיר כיון שחשב לעשות כן נאסרו וכ"כ ז"ל וידוע דבע"ז אפי' מחשבה לחודה דיינינן ליה כמעשה דלמען תפוס את בית ישראל בלבם כתיב. מעשה רקח על הרמב"ם הלכות שחיטה פרק ב הלכה טו.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ב ושם"ח ג

²⁶ רבינו ירוחם (נמ"ו ח"ג, קי"ח ע"א) התיר בהנאה, וכן דעת רש"ל ז"ל (יש"ש פ"ב סי' כ') וקצת אחרונים, אמנם דעת הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' ט"ז) והטור ושלחן ערוך (סעיף ב') להחמיר, וכתב פרי חדש (ס"ק ג') דיש להחמיר בדבריהם. ולעניות דעתי גם בתוספות מוכח דסבירא להו להחמיר מדכתבו בסנהדרין דף ס"א (ע"א ד"ה ריש לקיש אמר) דפלוגתא דשוחט על מנת לזרוק קאי לענין הנאה, דלאכילה לא צריך דהוה ליה מומר ששחיטתו פסולה. ולפי זה ברייתא דהשוחט על מנת לזרוק נמי צ"ל דלהנאה איתני, דלאכילה לא צריכא, וסיפא דלא אמרו כו' ולא היתר דומיא דרישא, ולכן אין להקל נגדם. תבו"ש ד

²⁷ דלעניות דעתי פשוט דהא דאמרו שחטה ואחר כך חישב עליו אין פירושו תוך כדי דיבור דהא לא הוה מספקא להו דהוה שוחט על מנת לזרוק ממש דבכל התורה כולה תוך כדי דיבור כדיבור דמי, והכא דמספקא לן אי אמרינן הוכיח סופו כו' באחר כדי דיבור מיירי. והשתא, לא אתמר שיעורא בהא עד אימתי אמרינן הוכיח. ולכן, בעניותינו אין לנו להקל כל זמן שהדם או החלב בידו קיים וחישב עליהם. תבו"ש שם ה

²⁸ הבי"ח (ד"ה ומ"ש שחטה סתם) כתב על שם התוספות (ל"ט ע"ב ד"ה מקום) ורבינו ירוחם (נמ"ו ח"ג, קי"ח ע"ב) דאם זרק מקצת הדם אוסר כל הדם הנשאר. ופרי חדש (ס"ק א') חולק אזה ומודה להבי"ח דכן דעת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

והוא הדין אפילו אם השוחט בעצמו חשב אחר כך לזרוק, או אפילו זרק, ובשעת שחיטה שמענו שאמר בפירוש ששוחט לשם המצוה שציוונו אלהינו בתורתו לישראל ולא לשם דבר אחר, או אומר ששוחט לצרכו שלא לשם כוונה כלל באופן שאין לפרש דבורו לעבודה זרה, הרי זה כשירה²⁹.

אם בשעת שחיטה לא שמענו כלום, ואחר השחיטה יותר מכדי דיבור אמר שהשחיטה תהיה לשם עבודה זרה³⁰, או קבל דמה או הוליד דמה לשם עבודה זרה ולא הקריבה אלא החזירה, כשירה הבהמה³¹.

ה. הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה

בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת ... אם

מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט

כבר התבאר במסכת גיטין דף סו. שהבריא שאמר כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, יכתבו ויתנוהו לידו אבל לא יתנוהו לידה, שלא עשאו שלוחים אלא לכתוב ולא לגרש, ואם נתנוהו לה אינו גט. שאם היה רוצה שיתנוהו לה היה אומר להם, ולא היה דעתו אלא שיהא מוכן בידו ולכשירצה יגרש בו.

התוספות, רק משמע מדבריו קצת דנסתייע להשיג אדברי תוספות מדברי הרשב"א (חי' ל"ט ע"א ד"ה הכי קאמר) והר"ן ז"ל (חי' ע"א ד"ה מקום) דכתבו דזריקה והקטרה שווים. והמעייין יראה דלא כתבו הרשב"א ור"ן כי אם דזריקה והקטרה אינם אוסרים הבהמה כדעת רש"י ז"ל (ל"ט ע"ב ד"ה חולין), אבל לענין דמקצת הדם יאסר כולו לא דברו מזה כלל. אבל תמהני אב"ת, ופרי חדש שנמשך אחריו, וביארו דעת התוס' דף ל"ט: ד"ה מקום דמקצת הדם אוסר כל הדם ולא הבהמה מה שאין כן בחלב דלא נאסר כי אם מה שמקמיר, דאין בתוספות ולא ברכינו ירוחם שום משמעות לזה. תבו"ש שם ו

²⁹ כן דעת הב"ח (ד"ה כתב הר"ן) וש"ך (ס"ק ב') ופרי חדש (ס"ק ג') ומסתבר טעמייהו, והוה ליה ה"ז (ס"ק ב') יחיד לגבייהו.

³⁰ דאין מחשבה למפרע. דדוקא אם אומר לזרוק דהוא מחשבה דמהני חיישינן נמי על השחיטה, מה שאין כן בהא. תבו"ש ח

³¹ דדוקא היכא דאמר שזרקנה לעבודה זרה שנתבאר, כיון שאומר שיעבדנה עבודה השייך לה, חיישינן שמא כבר עבדה בשחיטה, אבל בהני גוונא לא מקרי עבודה ולא כלום הוא. וגם בהא נראה לי דוקא בדידיעין בההוא גברא דגמיר דלא מחייב אהני עבודות בעבודה זרה, אבל גברא דלא ידע, והעבודות שוות בעיניו, אם כן כל מה שעושה בבהמה לשם עבודה זרה, יש לחוש על ידי זה שמא שחטה ג"כ לעבודה זרה. שמ"ח שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בריא שאמר³² כתבו גט לאשתי וכתבו ונתנו לה, ואח"כ הרג את עצמו מיד³³, בתוך כדי שיעור כתיבת הגט ונתינתו³⁴, כגון שהשליך עצמו מן הגג או הפיל עצמו לים, בתוך כדי שיעור זה הרי זה גט כשר, שסופו מוכיח על תחלתו שמתוך בהלתו לא אמר תנו, ואם לא כתבוהו כותבין ונותנין לה כל זמן שיש בו נשמה³⁵, ועריך בדיקה ג"פ אם הוא שפוי בדעתו³⁶, אבל לא לאחר מיתה שאין גט לאחר מיתה.

עלה לגג ודחפתו הרוח ונפל ומת אינו גט, כיון שלא אמר תנו, שהרי לא היה בהול שלא היה יודע שידחפנו הרוח.

ספק אם מעצמו נפל³⁷ ספק אם הרוח דחפתו אם לאלתר נפל, הרי זה גט, שאנו תולין בכאן להקל לומר שודאי מדעתו נפל ובהול היה³⁸, דאם לא כן איזה רוח עושים עברה לפניו לומר כתבו גט לאשתי בלא תנו ולעלות מיד לגג וליפול אם לא היה דעתו להפיל עצמו, ומתוך הבהלה לא אמר תנו, ואם לא נפל לאלתר הרי זו ספק מגורשת דשמא הרוח דחפתו.

³² שו"ע ונו"כ שם יז

³³ לכאורה משמע ב"ש"ס דלא בעינן לאלתר כשידוע שהמית את עצמו וכן משמע מהתוספת דאית' שם בספק אם הרג את עצמו אם לאלתר נפל אומר אני מעצמו נפל ואם לאחר זמן נפל אין כותבים שמא רוח דחפתו מכלל אם ידוע שמעצמו נפל לא חיישינן שמא באותו זמן לא היה בדעתו להמית את עצמו ואפשר לומר התוספת קמ"ל אפילו בספק מ"מ אם לאלתר נפל הוי גט וכן נשמע מן התוספת אפילו בספק ולא נפל מיד מ"מ הוי ספק גט כמ"ש שם אין כותבין שמא רוח דחפתו משמע מידי ספק לא נפיק ולא אמרי' דהוי ס"ס שמא רוח דחפתו ואת"ל הוא המית את עצמו שמא באותו זמן לא היה בדעתו להמית את עצמו מ"ה פסק המחבר בסעיף אח"ז בספק ולא נפל לאלתר ה"ז ספק. ב"ש שם כד

³⁴ נראה דשיעור לאלתר הנאמר בירושלמי היינו כדי שיעור כתיבת הגט ונתינתו. דהא בדעתו הוי שעי' הנפילה ימות מיד ורצה לגרשה, ע"כ היתה כוונתו שיכתבו ויתנו קודם הנפילה והי' בדעתו לעכב הנפילה עד שיעור כתיבה ונתינה. ואפי' ירד מהגג אחר שאמר כתבו וחזר ועלה להפיל עצמו או המית עצמו במיתה אחרת הדין כך. תורת גיטין שם יד

³⁵ כתב בטור וכן למי שהוכה מכות רבות אפילו שאי אפשר להחיות מהן כגון ששחטוהו ברוב שנים וצוה שיכתבו הגט לאשתו כותבין ונותנין כל עוד נשמתו בו אף על פי שבודאי ימות. מ"ז שם יד

³⁶ ב"ש שם כה

³⁷ שו"ע ונו"כ שם יח

³⁸ או אמרי' הוכיח סופו על תחלתו דהיה בדעתו להמית את עצמו וליתן גט אף על גב בעלמ' לא אמרי' הוכיח סופו על תחלתו וכמ"ש בח"מ סי' רמ"ה שאני הכא דאמר כתבו. ב"ש שם כו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ו. הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני בהן הרי אלן אוכלין בתרומה ... שזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח

כבר התבאר במסכת ב"ב דף קל"ה. שהכותב שטר³⁹ מתנה שנותן נכסיו לאחר וזכה לו על ידי אחר⁴⁰ כלומר שנתן לאחר שיזכה עבורו שטר המתנה⁴¹ והיו בהן עבדים ושתק זה שנתנו לו ואח"כ אחר כדי דיבור⁴² צווח שאינו רוצה לזכות בהעבדים כדי שלא יצטרך לפרנסם, ה"ז ספק אם זה שצווח הוכיח סופו על תחילתו שמתחלה לא רצה לזכות בהן, ועדיין לא יצאו מרשות ראשון⁴³, או זה שצווח אחר ששתק חזר בו⁴⁴, לפיכך אין אוכלין בתרומה בין שהיה רבו שני כלומר המקבל ישראל והראשון כהן בין שהיה רבו ראשון ישראל והשני כהן⁴⁵.

³⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ט הלכה ו

⁴⁰ דוקא אם ה" בפניו אבל אם ה" שלא בפניו ולא ידע מזה ומיד שנודע לו אמר שאינו רוצה הוי כצווח מעיקרא עיין מאירי כאן

⁴¹ והרבה ראשונים כתבו (ראב"ד בהשגות על הרי"ף בגיטין ל"ב וכו"כ בשמ"ק ב"ב קל"ה א' בשם ראב"ד וכו"כ תוס' ר"ד והג"א בשם או"י ויד רמ"ה ור"י קרקושא [וכ"כ בשם רשב"ם] וכו"כ מאירי ושמ"ק שם בשם מפרש וכו"כ הב"י בחו"מ סי' רמ"ה שזו דעת רבנו ודלא כרי"ף ורא"ש דדוקא במתנת ש"מ) דה"ה אם זיכה לו ע"י עצמו כגון שזרק לו שטר מתנה לחיקו ושתק ואח"כ צווח ודוקא במתנת בריא אבל במתנת ש"מ קנה אבל בזיכה לו ע"י אחר אין חילוק בין מתנת בריא למתנת שכיב מרע:

⁴² יד רמ"ה וכו"כ בחי' רישב"א החדשות בגיטין ל"ב בשמו וכו"כ המאירי כאן בשם בעלי התוס' אך המאירי עצמו כתב דוקא אחר שגמרו לעסוק באותו ענין אבל כ"ז שעוסקין באותו ענין מקרי צווח מיד

⁴³ והא דלא צווח מיד דסבר כל כמה דלא אתו לידי אמאי אצווח ואם קבלם ושתק ואח"כ צווח פשיטא שאינו יכול לחזור בו

⁴⁴ והוי הפקר כמש"כ רבנו פ"ד מזכ"י ה"א ג' ויש קצת ראשונים שפסקו דלא הוי הפקר אלא שייך להמקבל ⁴⁵ ומשמע שאם שניהם כהנים אוכלין העבדים בתרומה ואף על גב שאם כבר זכה בו ואין רוצה בו הוי העבד הפקר וכנ"ל מ"מ כיון דגם עבד הפקר הוא ספיקא דינא אם מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכנ"ל ה"ה הוי ספק ספיקא דשמא הוא שייך לרבו ראשון ואת"ל דשייך לרבו שני והוי הפקר שמא מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה ולכן נשאר על חזקתו ואוכל כמו שה"י אוכל עד עתה וי"א שגם אם שניהם כהנים אינו אוכל דדוקא באומר אי אפשי בהן הוי הפקר אבל בצווח היינו לבטל המתנה לא הוי הפקר וכו"ז דעת רבנו אבל הרבה ראשונים הסכימו דלא אמרי' הוכיח סופו על תחלתו כלל והוי הפקר מיהו דוקא אם אינו חב לאחרים אבל אם חב לאחרים כגון שיש לו בעלי חובות לא הוי הפקר אלא הוי שלו [העירוני דזה לא קאי על הפקיר עתה אלא על הודה שה"י הפקר מעיקרא] וי"א דאפי' אם יש לו בעלי חובות הוי הפקר וכן פסק הרמ"א מיהו י"א דדוקא אם אמר בלשון שעכשיו תבטל המתנה כגון שאמר מתנה זו מבטלת או תבטל או אי אפשי בה אבל אמר בלשון עבר כגון שאמר במילה היא חוזרת לבעליה הראשון. שכיב מרע שנתן עבדיו לכהן אף על גב דלדעת

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וטבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם צווח מיד שאינו רוצה, אין המתנה כלום וחוזר לבעלים הראשונים לכן אם הבעלים הראשונים כהן אוכלין בתרומה. ויש מקצת ראשונים⁴⁶ דס"ל דהוי הפקר והעבד זוכה בעצמו אבל דעת רוב הראשונים⁴⁷ כדעה ראשונה⁴⁸.

וכן הנותן מתנה⁴⁹ וזיכה לו המתנה ע"י אחר, וכששמע המקבל שתק ואח"כ אמר אחד מהלשונות שנתבאר לעיל שלא אמר כלום, יש אומרים⁵⁰ שהדבר בספק אם גם בזה הדין כמקבל מתנה בעצמו, או שבזה דבריו קיימים.

ז. השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות שחיתו פסולה

הרבה פוסקים אם מת קנה המקבל למפרע מ"מ לא יאכלו בתרומה כ"ז שלא מת שמא יבריא ותבטל המתנה. דרך אמונה שם מה
⁴⁶ כמבואר לעיל דעת רשב"ם בב"ב קל"ה א' וכ"ד רב האי גאון מובא ברמב"ן ובחי' הר"ן שם וכ"ד הר"א אב"ד ותוס' רי"ד שם ע"ש.
⁴⁷ תוס' בב"ב שם והרא"ש והרמב"ן וחי' הר"ן ומאירי במסקנתו והשלמה וריטב"א שם [וכ"כ נמוק"י שם בשמו] וכ"כ הריטב"א בגיטין ל"ב
⁴⁸ וכ"פ בשו"ע יו"ד רמה י
⁴⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ רמה יא
⁵⁰ דאפשר דאף ששתק ואח"כ צווח, מ"מ הרי לא קיבלה עדיין לידו, אלא ששמע שזיכו לו, ובוה לעולם חשיב כצווח מעיקרא וחוזר לנותן, או דילמא לא שנא וחשיב כאילו קיבלה בעצמו, וממילא לא אמר כלום ונעשה הפקר, והוא פלוגתא דרשב"ג ורבנן בגמרא, ולדעת הרמב"ם לא הוכרע הלכה כדברי מי, ולכן אם קדם אחר וזכה בה אין מוציאין מידו, וכן אם קדם הנותן וזכה אין מוציאין מידו, וביאר הסמ"ע שאפילו קדם אחד וזכה ואח"כ חזר הנותן ותפס ממנו אין מוציאין מידו, ואף על גב דבעלמא בספיקא דדינא לאחרי שתפס אחד אין מוציאין מידו, כמ"ש בסימן קלט סעיף א, שאני הכא שידוע שהוא הבעלים הראשונים, ומדברי הט"ז נראה שאם קדם הזוכה הראשון וחזר ותפס מיד בעלים הראשונים אין מוציאין מידו, ולא דמי לההיא ארבא שאין אחר יכול לתפוס מהתופס הראשון, עיין שם בטעמו, ומ"מ פשוט שהמקבל אינו יכול לתפוס, שלגבי דידיה ודאי אינו שלו. וכתב הסמ"ע שהרמ"א שכתב בסוף הסעיף שאין חילוק בין בריא לשכ"מ וזכה המקבל בכל ענין, חולק גם על דברי הרמב"ם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

השוחט לשם⁵¹ הרים וגבעות, ימים ונהרות, אם נתכוין לעבוד הדבר ההיא בשחיטה זו הרי זה תקרובת עבודה זרה דאורייתא ואסורה בהנאה⁵². אף על גב דהנעבד עצמו לא נאסר כאן⁵³.

ואם אינו מכוין כי אם לרפואה או משום כשפים, וכדומה לשאר דברי הבאי, ואין כוונתו שמכבד את ההר⁵⁴ או התמה בשחיטה זו ששוחט לשמה שעל ידי זה יבא לו איזה רפואה, רק כוונתו שעל ידי שחיטה זו לשמה מכריח אותו לאיזה ענין ברפואתו וכדומה לזה, הרי זה אסורה באכילה מדרבנן, גזרה משום תקרובת ממש, ולא אסורה בהנאה, דכיון דהנעבד לא נאסר, אינו נראה לגמרי כשוחט לעבודה זרה.

⁵¹ שו"ע ונו"ב יו"ד דה שמ"ח שם יב

⁵² כדעת הרשב"א (תוה"ב בית א' שער א', ט' ע"ב) ור"ן (ח' ע"א ד"ה הרי אלו זבחי מתים) דהוי דאורייתא, וכן פסק רש"ל (יש"ש פ"ב סי' כ"א), ובי"ח (ד"ה ומ"ש רבינו אין לו דין תקרובת ע"ז). אך דעת רש"י (מ' ע"א ד"ה דאמר לשום הר) ור"י (ע"י רא"ש פ"ב סי' י"ג) ורבינו ירוחם (נמ"ז ח"ג, ק"י"ח ע"ב) דשוחט למחובר לא הוה תקרובת דאורייתא ולא נאסר כי אם באכילה דרבנן. וכן פסק רמ"א ז"ל ריש סימן קמ"ה (סעיף ב'), ולבוש כאן (סעיף ה'). ודעת הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' י"ד) אין הכרע, דרשב"א והטור פירשו בו דהוה דאורייתא ובית יוסף (ד"ה השוחט לשם הרים) כתב דיש לפרשו דהוא דרבנן, וכן משמע מלשון רבינו ירוחם שפירש דברי הרמב"ם כן. ולעניות דעתי משמע כן מדבריו בפירוש המשנה ריש פרק קמא דחולין. והשלחן ערוך (סעיף ה') סתם לה סתומי כלשון הרמב"ם. ומכל מקום נראה לעניות דעתי דלדינא יש לפסוק כרשב"א ור"ן, דסוגיא כוותיהו רהיטא על פי פירוש הרמב"ם ז"ל, וכן משמע מהרא"ש והטור שהביאו ב' הדעות ולא הכריעו, מסתמא דעתייהו להחמיר בשל תורה. תבו"ש שם כא

⁵³ דמחוברלא נאבר אך מכל מקום כיון שעובדיהן במיתה, שמע מינה דמקרו עבודה זרה, והמקריב להם מקריב לעבודה זרה, אלא דגזרת הכתוב הוא שלא יאסרו.

⁵⁴ זה לשון הרמב"ם ז"ל פרק ב' מהלכות עכו"ם (הל' א'), עיקר הצייווי בעכו"ם שלא לעבוד אחד מכל הברואים לא מלאך ולא גלגל ולא כוכב [ולא] אחד מארבעה יסודות ולא אחד מהנבראים מהם, ואף על פי שהעובד יודע שה' הוא האלהים והוא עובד הנברא הוה על דרך שעבד אנוש בו, הרי זה עובד עכו"ם, עכ"ל. ובפרק א' (הל' א') ביאר עבודת אנוש שהיה מזבחים לכל צבא השמים, ולא על דעת אלהות כלל כי אם לכבדם, מטעם שהיו אומרים שרצון הקדוש ברוך הוא הוא לכבד את עבדיו, וזהו כבודו. נשמע מזה דכל היכא שכוונתו לכבדו הוה ליה עבודה אף על פי שאינו מקבלו באלוה, רק כוונתו מאיזה טעם, יהיה מה שיהיה. וכן משמע בגמרא סנהדרין דף ס"ה (ע"א) דפריך מקטר לחבר חובר חבר הוא, והוה ליה לשנויי במקטר לכבדו, אלא דאם כן הוה ליה עובד עבודה זרה. ועיינן שם, וברש"י שם (ד"ה במקטר לחבר). ולכן צריך לפרש מה שכתב הרמב"ם הלכות שחיטה אפילו לא נתכוין לעבדו אלא לרפואה, אין פירושו אפילו לא נתכוין לעבדו לשום אלהות, דהא אפילו שלא לשם אלהות כי אם לכבדו בעלמא הוה ליה עבודה זרה דאורייתא. רק הכי קאמר, אפילו לא נתכוין לכבדו כלל, רק להכריחו לאיזה ענין או דבר סגולתי יש לו בשחיטה זו כדברי הבאי שאומרים הכותים, גזרו בו חז"ל באכילה. ולהיות פירוש זה היה פשוט בעיני הפוסקים ז"ל, לא הוצרכו לבאר לנו די צרכנו בזה. תבו"ש שם כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

